

KNJIŽNA POROČILA

BOOK REVIEWS

Henry de Lumley in 25 drugih avtorjev: *Une cabane acheuléenne dans la grotte du Lazaret (Nice)*. Mémoires de la Société Préhistorique Française, Tome 7, 1969, Paris.

Kakor že tolikokrat doslej je spet prišla iz Francije vest o novi presenetljivi najdbi. Knjiga, ki je pred nami, opisuje odkritje ostankov starejše paleolitske koče. Avtor sicer omenja, da so še v nekaterih najdiščih našli ostanke koč iz starejšega paleolitika, toda o teh še nimamo poročil.

Dolgo je že znano, da ljudje mlajšega paleolitika, ki so živeli v glavnem na prostem, niso v potrebi iskali zavetja le v jamah, ampak so si že znali zavetje, nekakšne šotore, tudi sami zgraditi. Najdb iz te dobe se je sčasoma nabralo precej, raznih variant in velikosti. Morda je v tej zvezi zanimivo pripomniti, da jih je največ v Vzhodni in Srednji Evropi. Ker nastop mlajšega paleolitika še vedno vsaj v glavnem vežemo z nastopom, vsekakor pa z razširjenjem *Homo sapiensa*, je bila tudi ta pridobitev pripisana splošno izpričani večji sposobnosti nove populacije. Precejšnje presenečenje je zato vzbudila najdba »šotora« v moustérienski plasti postaje Molodova I (O. P. Černiš, *Doslidženija mustje na Dnistri v 1959 r.* Materiali i doslidženija z arheologii Prikarpatja i Volini 4, str. 3—18, Kiiv 1962).

Sedanjim izkopavanjem v jami Lazaret pri Nici pa se je posrečilo odkriti ob koncu rissa III zgrajeno kočo, v kateri so živeli ljudje acheuléenske kulturne stopnje. Študij zgradbe in funkcije te koče osvetljuje vsakdanje življenje acheuléenskih lovcev, najdbe favnističnih in florističnih ostankov pa podnebne razmere v okolici jame.

Blizu vhoda v jamo ob vzhodni jamski steni postavljena kočica je bila 11 m dolga in približno 3,5 m široka. Izkopavanje je bilo zelo natančno. Poleg vsega drugega so zabeležili tudi velikost in lego vsakega kamna. Na podlagi vseh podatkov in ugotovitev so avtorji poskusili in na kraju samem tudi rekonstruirali kočico. Ena od dolgih sten koče je bila jamska stena. Leseni koli, postavljeni na zemljo (mogoče tudi zapičeni) v nevelikih in ne popolnoma enakih presledkih, so bili konstrukcijska osnova za druge tri stene. Zgoraj so jih povezali z vzdolžnimi koli. Za streho so ležali koli poprek in so se na drugi strani naslanjali na jamsko steno. Ta lesena konstrukcija je bila najverjetneje prekrita s kožami, ki so jih pri tleh obtežili s kamenjem. Iz lege te kamnite zaščite in podstavkov kolov je mogoče sklepati, da je kočica zelo verjetno imela dvojne vrat. Zanimivo pa je, da so odprtine gledale proti zadnjemu delu jame in ne proti vhodu, čeprav je to šlo na škodo svetlobe v koči. Taka namestitve je varovala notranjost koče pred vetrom. Ob ozki stranici koče, ki je v bližini vhoda, so odkrili večjo količino kamenja kakor ob dolgi stranici, vzporedno s steno. Zdi se, da je bila tod obtežitev koč pri tleh toliko ojačena, da je nastal nekaj suhi zid kod dodatna zaščita proti vetru. Ta najbolj izpostavljeni del je imel še dodatno diagonalno oporo v oglu, kar je mogoče sklepati po edinem vencu kamnov (podstavku kola) v notranjosti koče.

Najdbe so bile v pretežni večini v koči in le redke zunaj. Po njihovem položaju in gostoti je mogoče sklepati, da je bila kočica znotraj pregrajena ali vsaj z zagrinjalom razdeljena na manjši vstopni del in večji bivalni del. Uporabljali naj bi jo le eno zimo, in sicer od novembra do aprila. Dve manjši ognjišči v bivalnem prostoru sta bili le za občasno gretje, kuhinjski ogenj pa je moral biti zunaj. Tudi delovnih prostorov ni bilo v koči. Vse delo so opravljali zunaj, le manjša opravila morda na svojih ležiščih. Sklepati je mogoče celo na razporeditev ležišč in prehodov. Avtor prihaja do sklepa, da je v koči živelo približno 10 ljudi. Zanimiva, čeprav problematična je ugotovi-

tev, da so od časa do časa kočo očistili odpadkov, ki so se v njej nabirali. Žal bi vodilo predaleč, če bi hoteli poleg teh in še drugih podrobnosti navesti tudi argumentacijo za posamezne ugotovitve in jo kritično pretresti. Zato naj sledi le nekaj splošnih pripomb.

Avtor v uvodu le omenja, da so v jami že bila izkopavanja, kaj in koliko je bilo odkopano, pa ne pove. Objavljeni shematični podolžni prerez jame kaže sedimente iz würma II kot najmlajše. Najbrž gre za francosko oznako, manjkata torej po srednjeevropski shemi interstadial in končni del würma. Kako je bil profil rekonstruiran in zakaj spada plast z ostanki kočje prav v riss III, ni razloženo, kar močno moti. Druge raziskave (favne, flore itd.) ne poskušajo te datacije potrditi, ampak jo nasprotno jemljejo kot dejstvo in na tej podlagi ugotavljajo, kakšne so bile razmere v rissu III. Objavljene slike artefaktov niso najbolj prepričljive za dodelitev k acheuléenu, zlasti po ugotovitvi, da ni bil odkrit noben pestnjak. Hipoteza o prekritju s kožami seveda predpostavlja šivanje kož, čeprav še tako primitivno, ki smo ga doslej na podlagi najdb šil, vbadal in igel, ki jih prej skoraj ni, pripisovali šele mlajšemu paleolitiku.

Neka prejšnja publikacija, ki je nekajkrat omenjena, bi morda razpršila dvome, toda je žal nimamo. Ne glede na pomanjkljivosti naše biblioteke bi morala biti monografska publikacija popolnejša.

Paleolitsko problematiko večkrat poskušajo reševati s primerjavo z današnjimi primitivci. V zaključku Jean Piveteau ugotavlja, da je taka primerjava napačna, saj neumestno vsiljuje paleolitskemu človeku socialno strukturo in način življenja. Današnji primitivci namreč niso predniki človeštva, ampak le njihov sklerotični in ostareli ostanek.

M. Brodar

Peredneazijskij Sbornik. Dešifrovka i interpretacija pismenosti drevnego vostoka. (AKADEMIJA NAUK SSSR, Institut narodov Aziji). Izdajateljstvo »Nauka«, Moskva 1966. Strani 176 in 318.

Marljivi sovjetski filologi orientalisti so objavili v tem zborniku pet manjših razprav z raznih področij raziskovanja Starega Vzhoda.

A. A. Vaiman, *O dešifriranju protosumerske pisave* (začasno poročilo). Vaiman poroča o prizadevanju, da bi prodrli v smisel tekstov napisanih s prototipom klinopisa — piktografsko pisavo. Večino doslej najdenih takih tekstov stá objavila Langdon in Falkenstein, nekaj ploščic iz Eremitaža Djakonov, nekaj ploščic iz Prednjeazijskega muzeja v Berlinu pa je še neobjavljenih. V veliki večini so teksti z gospodarsko vsebino.

V drugem poglavju govori Vaiman o glavnih nalogah in metodah: o identificiranju nekaterih znakov kot variantah enega znaka, posebej za znake zgodnjega obdobja (Uruk IV) in poznejšega obdobja (Uruk III/II in Jemdet Nasr), o identificiranju zgodnjih oblik piktogramov s poznejšimi in sestavi splošnega spiska znakov iz obeh obdobji, o identificiranju piktogramov s klinopisnimi znaki, ki so se razvili iz njih (na podlagi podrobnosti piktogramov z najstarejšimi klinopisnimi znaki, tudi ob uporabi biskript), o prevodu delov in celih tekstov (končni cilj!), o približni interpretaciji posameznih znakov in skupin, delov in celotnih tekstov in o določitvi jezika tekstov. Po Thureau-Danginu naj bi piktografsko pisavo iznašalo drugo ljudstvo kot Sumerci. Toda identičnost homonimov v piktografskih tekstih s sumerskimi homonimi naj bi bil dokaz, da so piktografski teksti sumerski. To sicer ni važno za dešifriranje same pisave, pač pa za zgodovino Sumercev.

V tretjem poglavju navaja Vaiman začasne rezultate: Falkenstein in Langdon sta uvrstila na seznam približno 1090 različnih piktogramov za obe obdobji, identifikacija variant pa dopušča zmanjšanje na 800 znakov. F. in L. sta identificirala približno 170 piktogramov s klinopisnimi znaki, avtor je povečal to število za nadaljnjih 80 znakov.

Falkenstein ni v celoti prevedel nobenega teksta, so pa njegovi izsledki zelo pomembni za nadaljnje dešifriranje. Avtorju se je posrečilo razrešiti večino piktogramov, identificiranih s klinopisnimi znaki, in celo 10 znakov, ki